Espoon kuvataidekoulu

Opetussuunnitelma

Espoon kuvataidekoulu
Esbo bildkonstskola

Saatteeksi

Kädessäsi on Espoon kuvataidekoulun laajan oppimäärän opetussuunnitelma. Edellisen kerran uudistimme opetussuunnitelman koulussamme vuonna 2002 kymmenen vuoden tauon jälkeen ja se hyväksyttiin kuvataidekoulun johtokunnassa 25.3.2003. Opetussuunnitelma kirjoitettiin tuolloin lähes kokonaan uudelleen. Näissä kansissa oleva opetussuunnitelma on vuoden 2002 opetussuunnitelman korjattu ja täydennetty versio. Tarkennukset olivat ajankohtaisia sen vuoksi, että opetussuunnitelmamme ehti valmistua juuri ennen kuin Opetushallitus antoi valtakunnalliset taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet. Siinä lausutut periaatteet tulee huomioida myös Espoon kuvataidekoulun omassa opetussuunnitelmassa.

Vuoden 2002 opetussuunnitelmaa olivat laatimassa rehtori Kaiju Haanpää, apulaisrehtori Hannele Jääskeläinen, sekä opettajat Heta Boman, Eerika Finell ja Eeva-Liisa Seinälä. Työryhmän sihteereinä toimivat fil.tri Kati Rantala ja allekirjoittanut. Uudesta opetussuunnitelmaversiosta vastasi työryhmä, johon kuuluivat rehtoreiden lisäksi opettajat Saga Heino ja Elisse Heinimaa, joka myös toimi työryhmän sihteerinä. Työryhmä pyysi opetussuunnitelmasta lausunnot kolmelta koulun pitkäaikaiselta opettajalta. Opetussuunnitelma valmistui vuoden 2004 lopussa. Se esitellään opettajakunnalle ja otetaan käyttöön keväällä 2006.

Uudistettu opetussuunnitelma ja sen liiteosa antavat Espoon kuvataidekoulun toiminnalle ja opetukselle sisällölliset kehykset. Opetussuunnitelma on opettajan keskeinen työväline omien työsuunnitelmien laadinnassa ja käytännön opetustyössä. Se antaa myös hallinnolliselle työlle suunnan ja puitteet.

Opetussuunnitelma on aina aikaansa seuraava ja sen myötä muuttuva ja kehittyvä ohjeisto. Sen vuoksi on aiheellista jo tämän uusversion alkulehdellä todeta, että pyrimme Espoon kuvataidekoulussa jatkuvasti arvioimaan tässä opetussuunnitelmassa lausuttuja periaatteita ja seuraamaan niiden toimivuutta käytännössä. Myös piakkoin valmistuva valtakunnallinen yleisen oppimäärän opetussuunnitelma saattaa antaa aihetta opetussuunnitelman uudelleen tarkasteluun. Toistaiseksi kuitenkin Espoon kuvataidekoulussa toimitaan tämän opetussuunnitelman mukaisesti.

Espoossa 6.11.2006

Kaiju Haanpää
rehtori

Sisällysluettelo

1. ESPOON KUVATAIDEKOULUN TEHTÄVÄ

1.1. Kuvataiteen perusopetus
1.2. Toimintaympäristönä Espoon kaupunki
1.3. Espoon kuvataidekoulun arvot

2. OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS

2.1. Opetussuunnitelma toiminnan ja sen kehittämisen lähtökohtana
2.2. Opetuksen muotojen, sisältöjen ja traditioiden tiedostaminen

3. KUVALLINEN KIELI OPETUKSEN LÄHTÖKOHTANA

3.1. Valintoja taidekäsitysten ristiaallokossa
3.2. Ilmaisua kuvan avulla
3.3. Nykytaide

4. KUVATAIDEOPETUKSEN SISÄLLÖLLISET PAINOTUKSET

4.1. Lähtökohtana yksilöllinen ja itsenäinen kuvailmaisu
4.2. Kuvan tekeminen ongelmanratkaisuna
4.3. Kohti monipuolista taiteentuntemusta
4.4. Haasteena kriittinen kuvanlukutaito
4.5. Haasteena uusmediamaailman visuaaliset muodot

5. OPETUKSELLISIA LÄHTÖKOHTIA JA TAVOITTEITA

5.1. Kannustava ilmapiiri
5.2. Tavoitteellinen ja oppilaita huomioiva opetus
5.3. Asianmukaiset ja virikkeelliset opetustilat
5.4. Vuositeema

6. OPPILASVALINTA JA OPETUKSEN RAKENNE

6.1. Oppilaiden määrä ja kouluun hakeutuminen
6.2. Opetustarjonta
6.3. Opintoryhmien muodostaminen
6.4. Opetuspisteet

7. OPETUKSEN ETENEMINEN

7.1 Valmentavat opinnot eli varhaisiän kuvataidekasvatus, 5–6-vuotiaat

7.1.1. Elämyksellinen oivaltaminen

7.1.2. Ryhmässä toimiminen

7.2 Laaja oppimäärä

7.2.1. Valtakunnallinen visuaalisten taiteiden laaja oppimäärä

7.3. Perusopinnot, 7–12-vuotiaat

7.3.1. Kuvailmaisun perusvalmiudet

7.3.2. Oppisisältöihin monipuolisia näkökulmia

7.3.3. Työpajoihin valmentava peruskurssi

7.4 Syventävät opinnot, 13–20-vuotiaat

7.4.1. Taiteentuntemus ja itsenäinen tekeminen

7.4.2. Laajapohjainen ja eriyttävä työpajaopetus

7.4.3. Päättötyö

7.5. Oppimäärän ja opetuksen mukauttaminen

8. ARVIOINTI

8.1. Opetuksen arviointi

8.1.1. Tavoitteet ja niiden toteutuminen

8.1.2. Toiminnan dokumentointi

8.1.3. Opetustarjonnan, työskentelytapojen ja vaikutusten arviointi

8.1.4. Uudistuminen ja kehittyminen

8.2. Oppilasarviointi

8.2.1. Todistukset ja opintosuoritukset

8.2.2. Vuosiarvioinnit

8.2.3. Oppimisprosessin arviointi ryhmässä

8.2.4. Oppilaiden itsearviointi

9. YHTEISTYÖTAHOT JA –MUODOT

9.1. Yhteydenpito vanhempiin

9.2. Muut yhteistyökumppanit

9.3. Monitahoisen vuorovaikutuksen käytäntöjä

10. HALLINTO JA ORGANISAATIO

10.1. Espoon kuvataidekoulun kannatusyhdistys r.y. ja johtokunta

10.2. Rahoitusperusta

10.3. Toimisto- ja huoltohenkilöstö

10.4. Opetushenkilöstö ja opettajien kouluttaminen

11. LIITTEET

1. Espoon kuvataidekoulun tehtävä

1.1. Kuvataiteen perusopetus

Espoon kuvataidekoulu antaa kuvataiteen perusopetusta 5–20-vuotiaille espoolaisille lapsille ja nuorille. Toiminnan perustana on Laki taiteen perusopetuksesta (633/1998, Liite 1.). Kuvataiteen perusopetus on tavoitteellista, tasolta toiselle etenevää ja monialaista. Sen tehtävänä on perehdyttää oppilaat kuvataiteen tekemiseen ja ymmärtämiseen sekä taiteesta nauttimiseen. Espoon kuvataidekoulun opetus tarjoaa taitoja ja osaamista sekä tapoja tarkastella ja kokea maailmaa. Siten se luo edellytyksiä elämää rikastuttavalle harrastamiselle. Opetus antaa myös pohjakoulutusta kuvataiteen ammattiopintoihin.

1.2. Toimintaympäristönä Espoon kaupunki

Espoon kuvataidekoulu vahvistaa kuvataidekasvatuksen ja kuvataiteen asemaa Espoossa. Se on aktiivinen ja uusiutuva osa kaupungin kulttuurielämää ja -tarjontaa.

Opetuspisteiden sijoittelussa huomioidaan Espoon kaupungin hajanainen rakenne. Kuvataidekoulu kehittää toimintaansa yhteistyössä Espoon kaupungin kanssa.

1.3. Espoon kuvataidekoulun arvot

Espoon kuvataidekoulun toiminta perustuu opettajakunnan valitsemiin arvoihin, jotka toteutuvat kaikessa koulun toiminnassa. Ne ovat kasvu taiteen avulla, oppilaskeskeisyys ja tyytyväinen työyhteisö.

2. Opetussuunnitelman merkitys

2.1. Opetussuunnitelma toiminnan ja sen kehittämisen lähtökohtana

Opettajat laativat Espoon kuvataidekoulun opetussuunnitelman pohjalta ryhmilleen työsuunnitelman lukuvuoden ajaksi, eli opetussuunnitelma ohjaa opetuksen suunnittelua ja toteutumista. Opetussuunnitelman tulee vastata koulun toimintakäytäntöjä ja ajan asettamia muutosvaatimuksia, joten sen tarkoituksenmukaisuutta ja ajankohtaisuutta arvioidaan jatkuvasti. Opettajakunta vastaa opetussuunnitelman kehittämisestä. Espoon kuvataidekoulun opetussuunnitelman perustana on opetushallituksen laatima Taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet, jotka vahvistettiin 6.8.2002.

2.2. Opetuksen muotojen, sisältöjen ja traditioiden tiedostaminen

Opetussuunnitelmassa on haluttu kiinnittää erityistä huomiota Espoon kuvataidekoulussa annetun taideopetuksen menetelmällisiin ja sisällöllisiin lähtökohtiin. Opetuksellisissa lähtökohdissa korostuu vuorovaikutus opettajien, oppilaiden ja ympäristön välillä, oppilaiden kesken, sekä yksilöllisen oppimisprosessin tukeminen. Pyrkimys ymmärtää taidekäsitysten moninaisuutta tarjoaa puolestaan välineitä hahmottaa paremmin juuri sitä taidekäsitystä, jolle Espoon kuvataidekoulun opetus ensisijaisesti rakentuu: taide on ilmaisua kuvallisella kielellä. Tavoitteena on oppilaiden perehdyttäminen eri taidekäsityksiin ja taiteen tekemisen mahdollisuuksiin sekä taiteen yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin ulottuvuuksiin.

3. Kuvallinen kieli opetuksen lähtökohtana

3.1. Valintoja taidekäsitysten ristiaallokossa

Kuvataidekoulun toiminnan taustalla vaikuttavat aina koulun arvot ja opettajien käsitykset taiteesta, oppimisesta, ja lapsesta/nuoresta oppijana. Nämä kaikki vaikuttavat pedagogisiin valintoihin.

Kuva ilmentää aikaansa ja yhteiskunnallisia muutoksia. Vastaavasti taide saa eri aikoina erilaisia merkityksiä. Taidekäsitykset ja oppimiskäsitykset muuttuvat ja lisääntyvät; uusia syntyy vanhojen tilalle ja rinnalle.

Opettajilla on kokemukseensa ja ammattitaitoonsa perustuva käsitys kuvallisen ilmaisun painopistealueista, mutta taidekäsitysten ristiaallokossa kuvataideopetuksen tavoitteet ja lähtökohdat voivat olla monenlaisia. Monipuolisuus on rikkaus taideopetuksessa ja samalla se haastaa opettajat keskustelemaan taide- ja oppimiskäsityksistään toistensa ja oppilaiden kanssa.

3.2. Ilmaisua kuvan avulla

Taiteen käsittäminen ilmaisuksi kuvallisen kielen avulla edustaa yhdenlaista taidekäsitystä. Opetuksessa korostuu tällöin ilmaisu ja kuvan elementit. Niiden keskinäiset ja sisäiset painotukset voivat vaihdella, mutta ne yhdistyvät pyrkimyksessä rohkaista ja harjaannuttaa oppilaita ilmaisemaan näkemäänsä ja kokemaansa visuaalisesti. Taustalla on ajatus siitä, että kuvan tekijä ilmaisee havaintojaan, ajatuksiaan ja tunteitaan kuvallisella kielellä, jonka käsitteitä ovat esimerkiksi muoto, väri, sommittelu ja tila. Tämä kieli on kehittynyt ilmaisun ja vuorovaikutuksen välineeksi tuhansien vuosien aikana, ja se on kiteytynyt viime vuosisadalla osaksi taiteen perinnettä.

3.3. Nykytaide

Nykytaiteessa on monenlaisia eri taiteenlajeja yhdistäviä tai ylittäviä muotoja. Nykytaiteessa pyritään usein tietoisesti rikkomaan taiteen perinnettä tai sen sisältämiä elementtejä. Taiteen perinteet, taiteilijan rooli tai ympäröivä yhteiskunta ja kulttuuri ovat nykytaiteessa tutkimisen ja kommentoinnin kohteina. Monissa yhteyksissä nykytaidetta voi olla vaikea erottaa arjen esine- tai tapahtumaympäristöstä, populaarikulttuurista tai filosofiasta. Taiteen piiriin on tullut paljon sellaista, jota ei perinteisesti käsitetä taiteeksi. Kun tapahtuma tai tilanne, populaarikulttuurin tuotteet, ajatus, aistimus tai puhe taiteesta voivat olla taideteoksia, taiteen kokijan rooli merkitysten ja tulkintojen antajana korostuu. Samoin korostuu taideinstituution rooli määritettäessä jotakin taiteeksi.

Kuvataidekoulun opetuksessa nykytaiteen käsittely liittyy luontevasti kuvallisen kielen harjoitteluun, omaan ilmaisuun, ympäristön tutkimiseen, taiteen tarkasteluun ja yhteisiin pohdintoihin taiteesta ja elämästä.

Monet nykytaiteen ilmiöt sopivat hyvin kaikenikäisten oppilaiden tutustumisen kohteiksi. Myös vanhaa taidetta voidaan lähestyä nykytaiteen antamien virikkeiden pohjalta.

4. Kuvataideopetuksen sisällölliset painotukset

4.1. Lähtökohtana yksilöllinen ja itsenäinen kuvailmaisu

Muuttuva kuvamaailma luo opetukselle monenlaisia haasteita, mutta Espoon kuvataidekoulun opetuksen painopiste on kuitenkin ilmaisussa kuvallisen kielen avulla. Opetuksen tavoitteet ovat samanaikaisesti tiedollisia, taidollisia ja elämyksellisiä. Nähdyn ja koetun työstäminen kuvalliseen muotoon edellyttää perehtymistä ilmaisukielen käsitteistöön sekä sen mukaiseen kuvalliseen ajatteluun ja havainnointiin. Lisäksi oppilaat opettelevat tuntemaan erilaisia materiaaleja, työvälineitä ja tekniikoita. Tavoitteena on, että oppilas saa tekemisen, kokeilujen ja oivalluksiin liittyvien elämysten avulla käsityksen kuvailmaisun mahdollisuuksista ja oppii myös tulkitsemaan kuvia.

4.2. Kuvan tekeminen ongelmanratkaisuna

Espoon kuvataidekoulussa oppilaita kannustetaan tekemään valintoja ja itsenäisiä päätöksiä. Ajattelu- ja työskentelyprosessin aikana on tehtävä valintoja, joita joutuu usein tarkistamaan ja tarvittaessa muuttamaan. Käsiteltyjen kysymysten lähtökohtina voivat olla tunteiden, havaintojen ja mielikuvien käsittely tai esimerkiksi tekniikan harjoittelu. Näiden pohjalta nouseviin kysymyksiin muotoutuu vähitellen tulkinta. Kuvallisen ilmaisun mahdollisuudet sekä oppilaan suorittamat kokeilut, konkreettiset valinnat, kädenjälki, henkilökohtaiset kokemukset ja niiden työstäminen luovat yhdessä yksilöllistä ilmaisua.

4.3. Kohti monipuolista taiteentuntemusta

Espoon kuvataidekoulun tavoitteena on tarjota nuorille oppilaille konkreettisia kuvan tekemisen taitoja sekä iloa uuden oppimisesta ja kuvallisten ongelmien ratkaisuista. Tältä pohjalta opettajien ja oppilaiden on helpompi syventää ymmärrystä taiteen moninaisuudesta ja suhteesta yhteiskuntaan. Mitä pidemmälle oppilaat etenevät opinnoissaan, sitä laajemmin he tutustuvat vaihtoehtoisiin tapoihin tehdä, kokea ja ymmärtää taidetta.

Opetuksen kaikilla tasoilla vähitellen lisääntyvänä tavoitteena on myös lisätä oppilaiden taiteentuntemusta ja kosketusta taidemaailmaan. Se tarkoittaa perehtymistä taidehistoriaan ja erilaisiin taidekäsityksiin sekä kuvataiteen kentän nykyisiin suuntauksiin ja muutoksiin. Siihen liittyy myös muihin kulttuureihin, erityisesti oppilaitten lähipiirissä asuvien ihmisten visuaaliseen maailmaan ja elämäntapaan tutustuminen. Näitä tavoitteita tukee eri ikäisille suunniteltu taiteentuntemuksen opetus.

4.4. Haasteena kriittinen kuvanlukutaito

Kaupallisesti, viihdesuuntautuneesti ja uutisointiin tuotettujen kuvien määrä on valtava. Tämän myötä kuvanlukutaidon vaatimukset lisääntyvät. Kuva ei ainoastaan heijasta todellisuutta, vaan se myös rakentaa sitä ja sen ohella arvoja. Kaupallisen kuvaston ja uutiskuvien käsittely opetuksessa on tärkeää, jotta lapset ja nuoret pystyisivät lähestymään päivittäin kohtaamaansa arkikuvastoa kriittisesti ja analyyttisesti.

4.5. Haasteena mediamaailman visuaaliset muodot

Eläminen tietoyhteiskunnassa ja yhä visuaalisemmassa maailmassa on myös haaste. Tutustuminen sekä median teknisiin tapoihin luoda viestejä että sen ilmaisullisiin mahdollisuuksiin kuuluu opetukseen. Edellytyksinä oppilaan taiteelliselle ilmaisulle ja hänen laatimiensa viestien visuaalisesti puhutteleville sisällöille ovat hyvät tekniset valmiudet.

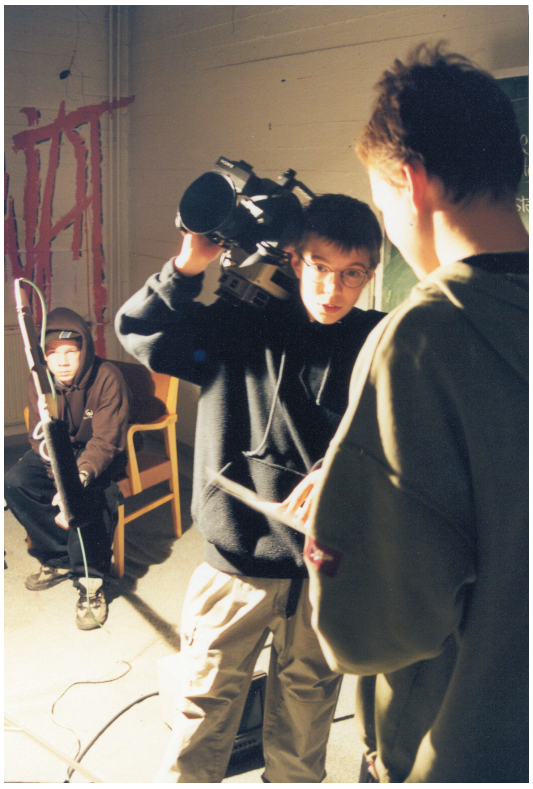

5. Opetuksellisia lähtökohtia ja tavoitteita

5.1. Kannustava ilmapiiri

Kuvan tekeminen vaatii aikaa ja keskittymistä. Ilmapiirin tulisi olla turvallinen ja avoin, jotta oppilaat uskaltavat kokeilla rohkeasti erilaisia ratkaisuja. Ihanteellinen ilmapiiri on sellainen, jossa oppilaat eivät lannistu erehtymisistä vaan kokevat ne osana oppimisprosessia. Ihanteellisessa oppimisprosessissa on monensuuntaista vuorovaikutusta. Oppilas oppii opettajaltaan, mutta myös toisilta oppilailta. Kiinteässä vuorovaikutussuhteessa opettajakin oppii oppilailtaan.

5.2. Tavoitteellinen ja oppilaita huomioiva opetus

Oppilaiden kehittyminen kuvailmaisussa edellyttää heiltä sitoutumista opiskeluun. Opetukselta vaaditaan vastaavasti tavoitteellisuutta, virikkeitä, itsenäisen toiminnan tukemista ja kannustusta. Opettajien on tärkeää ottaa huomioon paitsi oppilaiden iän mukaiset yksilölliset valmiudet, herkkyys ja kehitystaso kuvailmaisussa, myös se maailma, jossa oppilaat elävät arkipäiväänsä kuvataidekoulun ulkopuolella. Opettajien tulee hyväksyä oppilaiden erilaiset motiivit tehdä kuvaa. Samoin on tärkeää antaa tilaa lasten ja nuorten arjesta nouseville aihevalinnoille. Oppilaiden erilaisten lähtökohtien, tarpeiden ja tavoitteiden huomioon ottaminen vaatii opettajilta joustavuutta ja herkkyyttä.

5.3. Asianmukaiset ja virikkeelliset opetustilat

Oppimista motivoivat asianmukaisesti varustetut ja kalustetut opetustilat, joiden varustamisessa on otettu huomioon työ-, tuote- ja ympäristöturvallisuus. Tilat pyritään rakentamaan esteettisesti miellyttäviksi ja inspiroiviksi. Koulun tiloissa on jatkuvasti näkyvillä havaintomateriaalia sekä valmiita ja keskeneräisiä oppilastöitä. Oppilastyöt antavat visuaalisia impulsseja ja virikkeitä opetukselle ja oppimiselle. Parhaimmillaan töiden tarkastelu ja niistä keskustelu lisäävät oppilaiden valmiuksia ympäristön visuaaliseen havainnointiin ja omissa ja muiden töissä tehtyjen ratkaisujen ymmärtämiseen.

5.4. Vuositeema

Opintovuodelle voidaan valita yhteinen, syventävä aihealue eli teema. Teema antaa näkökulman kuvataiteen ilmiöiden tarkastelulle. Teema mahdollistaa pitkien opetusprosessien toteuttamisen ja yhtenäistää eri-ikäisten ja –tasoisten opetusryhmien työskentelyä.

6. Oppilasvalinta ja opetuksen rakenne

6.1. Oppilaiden määrä ja kouluun hakeutuminen

Espoon kuvataidekoulussa on 1200 oppilaspaikkaa. Uudet oppilaat valitaan vuosittain arpomalla hakemusten perusteella. Hakuaika on huhtikuussa, ja siitä ilmoitetaan paikallislehdessä. Kolmatta kertaa hakevat otetaan kouluun ilman arvontaa ja sijoitetaan ryhmiin, mikäli oppilaspaikkoja on vapaana. Vajaita ryhmiä voidaan täydentää myös lukuvuoden aikana. Vapaaoppilaspaikkoja ja oppilasmaksujen huojennuksia voi hakea kuvataidekoulun johtokunnalta lukukausittain.

6.2. Opetustarjonta

Opetusta annetaan 34 opiskeluviikkoa vuodessa. Oppitunnin pituus on 45 min. Osa opetusryhmistä saa opetusta ruotsinkielellä. Opetusta voidaan antaa myös muilla kielillä. Laaja oppimäärä käsittää perusopinnot ja syventävät opinnot, oppilaat ovat 7-20 vuotiaita. Lisäksi järjestetään valmentavaa opetusta eli varhaisiän kuvataidekasvatusta 5—6-vuotiaille lapsille.

OPINNOT	IKÄ	RYHMÄKOKO	OPETUSTUNNIT VUODESSA
Valmentavat opinnot eli varhaisiän kuvataidekasvatus	5-6-vuotiaat	10-12 opp.	68 h
LAAJA OPPIMÄÄRÄ 1 300 h			
Perusopinnot eli peruskurssit 540 h	7-10-vuotiaat 11-12-vuotiaat	12 opp. 12 opp.	68 h 102 h
Syventävät opinnot eli työpajat 760 h	13-20-vuotiaat	7-12 opp.	102-136 h

Espoon kuvataidekoulun lukujärjestyksen mukaista opetusta täydentävät lyhyet loma- ja erityiskurssit. Ne antavat koulussa opiskeleville tilaisuuden syventää opintojaan ja tarjoavat mahdollisuuden opiskella kuvataidekoulussa niille lapsille ja nuorille, jotka eivät osallistu taiteen perusopetukseen. Lyhytkursseille voivat osallistua myös muut kuin espoolaiset lapset ja nuoret. Lisäksi voidaan järjestää opetusta erityisryhmille.

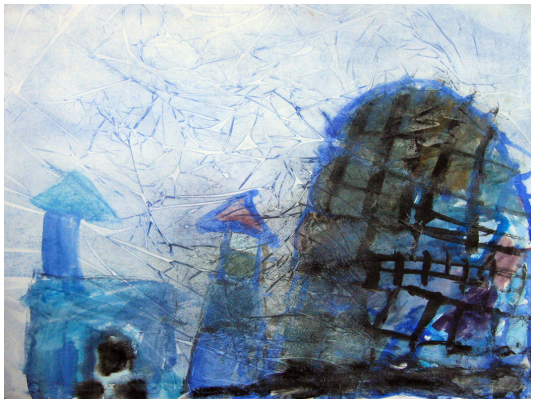

6.3. Opetusryhmien muodostaminen

Opetusryhmät muodostetaan mahdollisimman samanikäisistä oppilaista, erityisesti varhaisiän kuvataidekasvatuksen ja perusopintojen aikana. Ryhmäkoosta päättää viime kädessä Espoon kuvataidekoulun johtokunta. Ryhmäkoosta päätettäessä otetaan huomioon ryhmän opetustila, oppilaitten ikä ja työpajan luonne. Yhdessä ryhmässä on yleensä 7–12 oppilasta.

6.4. Opetuspisteet

Espoon kaupungin rakenteesta johtuen kuvataidekoulu toimii useassa eri opetuspisteessä. Tästä johtuen erityisesti kaikkein nuorimmille oppilaille pyritään järjestämään mahdollisuus saada opetusta kodin lähellä. Osa vanhemmille oppilaille suunnatuista työpajoista on keskitetty muutamiin tietyn taiteenalan vaatimusten mukaisesti varustettuihin tiloihin.

Opintojen aikana oppilaat saattavat vaihtaa opetuspistettä muuton vuoksi tai valitessaan työpajan, joka järjestetään vain tietyssä opetuspisteessä. Ryhmän opettaja voi vaihtua tai hänen tilalleen tulla sijainen.

Mahdollisista opetuspisteen, opetusryhmän tai opettajan vaihdoksista huolimatta pyritään huolehtimaan siitä, että jokainen oppilas saa tietyt perustiedot ja –valmiudet, joiden varaan seuraavan vuoden opinnot kuvataidekoulussa perustuvat. Tämä on mahdollista koulun yhteisten oppimistavoitteiden ansiosta.

7. Opetuksen eteneminen – sisällöt ja tavoitteet

7.1. Valmentavat opinnot eli varhaisiän kuvataidekasvatus, 5—6-vuotiaat

7.1.1. Elämyksellinen oivaltaminen
Varhaisiän kuvataidekasvatus luo pohjaa myöhemmille opinnoille. Opetus pyrkii innostamaan lapsia kokeiluihin ja uteliaisuuteen. Tavoitteena on tukea lasten kykyä tehdä monipuolisia havaintoja lähiympäristöstä (luonnonympäristö, rakennettu ympäristö, esineympäristö) eri aistien avulla. Tärkeää on myös antaa lapsille valmiuksia havaintojen, kokemusten ja mielikuvien visuaaliseen työstämiseen. Kuvailmaisua opetellaan harjoittelemalla eri tekniikoita, kokeilemalla materiaaleja ja tutustumalla kuvataiteen peruskäsitteisiin.

Keskeisenä pyrkimyksenä on kartuttaa lasten tietoja ja taitoja toiminnan kautta syntyvässä elämyksellisessä oivaltamisessa käsittelemällä lapsille läheisiä asioita. Osa opetusta ovat opintoretket museoihin, näyttelyihin ja luontoon sekä erilaisiin kulttuuriympäristöihin.

7.1.2. Ryhmässä toimiminen
Lapsia kannustetaan pitkäjänteisyyteen, ryhmätoimintaan ja toistensa huomioon ottamiseen, jotta he jo tässä vaiheessa oppisivat hyväksymään erilaisten ratkaisujen mahdollisuudet ja toistensa erilaiset työrytmit. Se edellyttää tutustumista toisiin oppilaisiin ja opettajaan sekä keskinäisen luottamuksen syntymistä. Yhteinen keskustelu keskeneräisistä ja valmiista töistä on tärkeä osa oppimisprosessia, koska sen avulla lapset oppivat puhumaan kuvista ja tulkitsemaan niitä.

7.2. Laaja oppimäärä

7.2.1. Valtakunnallinen visuaalisten taiteiden laaja oppimäärä
Espoon kuvataidekoulu hyväksyttiin kesällä 2000 tuntiperusteisen valtionavun piiriin. Espoon kuvataidekoulu on ollut mukana kehittämässä Opetushallituksen laatimaa laajan oppimäärän opetussuunnitelmaa, jota koulu noudattaa.

Laajaan oppimäärään luetaan perusopinnot ja syventävät opinnot eli työpajat.

7.3. Perusopinnot, 7—12-vuotiaat 540 h

7.3.1. Kuvailmaisun perusvalmiudet
Perusopinnoissa lähdetään liikkeelle samoista tavoitteista kuin varhaisiän kuvataidekasvatuksen opinnoissa niitä laajentaen ja syventäen. Painotus on tietoisemmin kuvailmaisun käsitteistön, toteutustapojen ja teknisten valmiuksien opettamisessa. Oppilaille pyritään

antamaan perusvalmiudet paitsi kuvailmaisuun, myös eri aikakausien ja kulttuurien taideteosten tarkasteluun ja sanalliseen tulkintaan. He tottuvat yhä pitkäjänteisempään ja itsenäisempään työskentelyyn ja oppivat välinehuollon merkityksen myös kestävän kehityksen näkökulmasta.

7.3.2. Oppisisältöihin monipuolisia näkökulmia

Havaitsemiseen ja havaitun visuaaliseen esittämiseen liittyviä harjoituksia tehdään aiempaa järjestelmällisemmin. Tutustumisen kohteena ovat erityisesti kuvataiteen eri osa-alueet ja kuvallinen mediamaailma, johon pyritään luomaan kriittistä suhdetta kuvanlukutaitoa ja mediatekniikkaa harjoittelemalla. Opetuksessa tutustutaan myös estetiikan ja taidefilosofian peruskäsitteisiin.

Kuvataiteiden historia ja nykytaide sekä esineympäristö, rakennettu ympäristö ja luonnonympäristö tarjoavat edelleen näkökulmia oppisisältöjen ja aiheiden tarkasteluun.

Kotitehtävien avulla syvennetään kuvataidetunneilla käsiteltäviä asioita.

7.3.3. Työpajoihin valmentava peruskurssi

Työpajoja edeltää 12-vuotiaiden, työpajoihin valmentava peruskurssi, joka yleensä jakautuu useampaan jaksoon. Jaksoja opettavat oman alansa asiantuntija-opettajat. Jaksojen aikana oppilaat laativat työkirjan työskentelystään. Työpajoihin valmentavan peruskurssin päätteeksi oppilaat saavat todistuksen laajan oppimäärän perusopintojen suorittamisesta. Todistukseen arvioinnin suorittavat jaksojen opettajat.

7.4. Syventävät opinnot, 13–20-vuotiaat 760 h

7.4.1. Taiteentuntemus ja itsenäinen työskentely

Syventävät opinnot pohjautuvat perusopintoihin. Tavoitteena on tukea ja ohjata oppilaita siten, että he olisivat tekemisistään ja valinnoistaan yhä tietoisempia ja osaisivat liittää taiteellisen työskentelynsä laajempaan kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen yhteyteen. Taidehistoriaa ja nykytaidetta käsitellään historiallisena jatkumona, vertaillaan erilaisia taideilmiöitä ja tutustutaan estetiikan ja taidefilosofian peruskysymyksiin. Tutustumisen kohteina ovat myös vieraiden kulttuurien visuaaliset ilmenemismuodot. Opetuksessa keskitytään erityisesti kuvalliseen ongelmanratkaisuun ja kykyyn soveltaa aiemmin opittuja asioita. Samoin korostuu oppilaiden itsenäinen ja pitkäjänteinen työskentely.

Syventävissä opinnoissa järjestetään taiteentuntemuksen luentoja myös varsinaisten oppituntien lisäksi. Opettajina toimivat koulun omat opettajat ja ulkopuoliset asiantuntijat.

7.4.2.Laajapohjainen ja eriyttävä työpajaopetus

Syventävät opinnot suoritetaan työpajoissa, joissa perehdytään kuvataiteen osa-alueisiin. Työpajat edellyttävät aiempia kuvataidekouluopintoja tai osoitusta harrastuneisuudesta ja motivaatiosta.

Työpajaopinnoissa on mahdollisuus tutustua kuvataiteen ja muiden visuaalisten taiteiden ammattilaisten työhön. Materiaalit ja tekniikat valitaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaan.

Suosittelemme, että oppilas opiskelee valitsemassaan työpajassa ainakin kaksi vuotta. Työpajavalinnan helpottamiseksi oppilaille jaetaan työpajaoppaat, jotka uudistetaan vuosittain.

7.4.3. Päättötyö

Kun oppilas on vähintään 16-vuotias ja suorittanut vähintään kolme vuotta syventäviä opintoja, hän voi halutessaan tehdä päättötyön. Päättötyön suorittaminen on välttämätöntä, jos oppilas haluaa päättötodistuksen visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän suorittamisesta. Jos oppilas ei suorita päättötyötä, hän saa pyydettäessä osallistumistodistuksen kaikista opinnoistaan kuvataidekoulussa.

Oppilas valmistaa päättötyön itsenäisesti oman suunnitelmansa mukaisesti ja saa siihen ohjausta. Päättötyö sisältää teoksen, työkirjan työskentelystä ja siihen liittyvän itsearvioinnin. Päättötyön tekijät esittelevät työprosessinsa ja teoksensa. Teokset ovat esillä päättötyönäyttelyssä lukuvuoden lopussa.

Kaksi arvioijaa, joista toinen on Espoon kuvataidekoulun opettaja ja toinen ulkopuolinen asiantuntija, arvioivat päättötyön, josta annetaan sekä kirjallinen että numeerinen arviointi. Arvosana-asteikko on 1—5. Arvioinnin perusteet selvitetään päättötyön tekijöille työn aloitusvaiheessa.

7.5. Oppimäärän ja opetuksen mukauttaminen

Pätevän syyn vuoksi, voidaan Espoon kuvataidekoulun opetussuunnitelman tavoitteita soveltaa oppilaan tai ryhmän edellytyksiä vastaaviksi. Pätevästä syystä voidaan myös perus- ja syventävät opinnot suorittaa loppuun yli 20-vuotiaana.

Arviointi

8.1. Opetuksen arviointi

8.1.1. Tavoitteet ja niiden toteutuminen
Opetuksen arviointi tukee koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä. Espoon kuvataidekoulun itsearvioinnin painopiste on opetus- ja oppimisprosessin arvioinnissa. Arvioinnin kohteita ovat tällöin opetukselle asetetut tavoitteet ja niiden toteutuminen.

Arviointia voidaan tehdä paitsi päivittäistä toimintaa seuraamalla ja siitä keskustelemalla, myös oppilastöiden näyttelyitä tarkastelemalla. Oppilastöiden näyttelyt kertovat koulun toiminnasta, keskeisistä oppimissisällöistä ja konkreettisista saavutuksista. Näyttelyjen arviointiin voivat osallistua koulun henkilökunnan, oppilaiden ja vanhempien lisäksi myös ulkopuoliset tahot.

8.1.2. Toiminnan dokumentointi
Myös toiminnan dokumentointi, toimintakertomukset, julkaisut, esitteet, raportit ja www-sivut palvelevat arviointia. Opetuksesta, työskentelystä ja oppilastöistä välitetyt kuvat mahdollistavat koulun toiminnan ja tulosten esittelyn. Dokumentointia hyödynnetään koulun sisäisissä pedagogisissa keskusteluissa.

8.1.3. Opetustarjonnan, työskentelytapojen ja vaikutusten arviointi
Arvioinnin kohteita ovat myös henkilöstön ammattitaito ja sitoutuminen, tilojen ja opetusvälineiden laatu, resurssien käyttö, työergonomia, työturvallisuus, kestävän kehityksen toteutuminen, koulutustarjonnan kehittyminen sekä koulutuksen vaikutus paikalliseen kulttuuriin, ympäröivään yhteiskuntaan ja oppilaiden elämään. Tässä arvioinnissa ovat mukana koulun koko henkilökunta, oppilaat sekä vanhemmat. Koulun ulkopuolisilta tahoilta pyydetään asiantuntijalausuntoja.

8.1.4. Uudistuminen ja kehittyminen
Opetus on laadukasta, kun oppilaat ovat motivoituneita ja kun oppiminen on tavoitteiden mukaista. Opetuksen tulee myös kyetä joustamaan ja uudistumaan. Jatkuva opetuksen arviointi tukee opettajan oman työn kehittämistä ja on pohjana koko koulun kehittämistyölle. Arvioinnissa painotetaan vuorotellen opetuksen eri alueita siten, että arviointikohteet ja –menetelmät vaihtelevat lukukausittain.

8.2. Oppilasarviointi

8.2.1. Todistukset ja opintosuoritukset
Oppilaan opintosuoritukset kirjataan ja niistä pidetään opintorekisteriä. Halutessaan tai keskeyttäessään opinnot oppilas saa osallistumisestaan todistuksen ja edis-

tymisestään sanallisen arvion. Muussa oppilaitoksessa suoritetut taiteen perusopinnot tai visuaalisen taiteen opinnot voidaan hyväksyä laajan oppimäärän opintosuorituksiksi. Todistuskaavakkeet liitteenä.

Oppilaille annetaan perusopintojen ja syventävien opintojen päätteeksi opinnoista todistus, josta ilmenee oppilaan hyväksytyt suoritukset Espoon kuvataidekoulussa. Muilta osin todistusten, päättötöiden ja työkirjojen suhteen noudatetaan valtakunnallisen visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opetussuunnitelman ja Opetushallituksen antamia ohjeita.

8.2.2. Vuosiarvioinnit

Kaikki Espoon kuvataidekoulun laajan oppimäärän oppilaat saavat lukuvuoden päättyessä kirjallisen vuosiarvioinnin omalta opettajaltaan. Syventävien opintojen oppilaat kirjoittavat myös omat itsearviointinsa vuosiarviointilomakkeeseen. Opettajien antamat arvioinnit ovat luonteeltaan kannustavia ja tukevat oppilaan kuvataiteen opiskelua.

8.2.3. Oppimisprosessin arviointi ryhmässä ja oppilaan itsearviointi

Tärkeä osa taiteellista työskentelyä on itsearviointi, jota opetellaan keskustelemalla oppilastöistä ryhmässä. Pyrkimyksenä on oman oppimisprosessin ymmärtäminen ja arviointi: kuinka tiettyyn lopputulokseen on kulloinkin päädytty. Ryhmässä annetaan myös palautetta muille ja otetaan itse palautetta vastaan keskustelemalla ja kokemuksia jakamalla.

Tärkeitä itsearvioinnin muotoja ovat portfoliot, työpäiväkirjat ja niihin liittyvät päättötyöt. Ne voivat koostua valmiista töistä, luonnoksista tai sisältää ajatuksia oppimisprosessista. Tärkeää on, että oppilaat voivat toteuttaa ne 'itsensä näköisinä', monin erilaisin tavoin.

9. Yhteistyötahot ja -muodot

9.1. Yhteydenpito vanhempiin

Kodin ja koulun välinen yhteydenpito on tärkeä toiminnan alue. Vanhemmille jaetaan tiedotteita koulun toiminnasta ja tapahtumista, ja heidän kanssaan toteutetaan erilaisia tapahtumia. Vanhempaintapaamisia järjestetään vuosittain. Uusien oppilaiden koteihin jaetaan vanhempainopas, jossa kerrotaan koulussa noudatettavista käytännöistä.

Vanhemmille ja oppilaille jaettavat tiedotteet toimitetaan mahdollisuuksien mukaan sekä suomeksi että ruotsiksi. Tärkeä tiedotuskanava ovat koulun verkkosivut.

9.2. Muut yhteistyökumppanit

Pyrimme saamaan muilta virikkeitä ja tarjoamaan palveluitamme ympäröivään yhteiskuntaan. Taide-, kulttuuri- ja opetusalan yhteistyökumppaneita ovat Espoon kaupungin hallintokunnat, etenkin kulttuurihallinto, Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto, muut kuvataidekoulut, taideoppilaitokset, Espoon päiväkodit ja peruskoulut, taidealan järjestöt ja yhdistykset, sekä museot ja galleriat.

9.3. Monitahoisen vuorovaikutuksen käytäntöjä

Oppilasryhmät vierailevat lukukauden aikana näyttelyissä ja museoissa, tekevät retkiä ympäristöön ja käyvät erilaisissa kulttuuritapahtumissa. Ylläpidämme kansainvälisiä kontakteja sekä teemme yhteistyötä muiden espoolaisten kulttuuritahojen kanssa toteuttamalla erilaisia projekteja ja kursseja.

Kuvataidekoulun järjestämät näyttelyt antavat ulkopuolisille tahoille mahdollisuuden tutustua opetussisältöihin ja oppilaiden töihin sekä saada niistä virikkeitä. Espoon kuvataidekoulun verkkosivuilla (www.espoonkuvataidekoulu.fi) on myös vaihtuva oppilastöiden näyttely, kuvagalleria ja ajankohtaissivut. Lasten ja nuorten parissa työskenteleville järjestetään taidekasvatuksen ja kuvataiteen täydennyskoulutuskursseja.

10. Hallinto ja organisaatio

10.1. Espoon kuvataidekoulun kannatusyhdistys r.y. ja johtokunta

Espoon kuvataidekoulu on yksityinen, Espoon kuvataidekoulun kannatusyhdistys r.y.:n ylläpitämä oppilaitos, joka on perustettu vuonna 1979. Kannatusyhdistyksen johtokunta toimii myös kuvataidekoulun johtokuntana. Sen kahdeksasta jäsenestä kaksi on Espoon kaupungin nimeämiä edustajia.

Espoon kuvataidekoulun kannatusyhdistys r.y:n säännöt ja Espoon kuvataidekoulun ohjesääntö ohjaavat johtokunnan toimintaa.

10.2. Rahoitusperusta

Espoon kuvataidekoulu saa Espoon kaupungilta toiminta- ja toimitila-avustusta, jota tarkennetaan vuosittain. Lisäksi koulu saa tuntiperusteista valtionapua, joka käytetään opetuksen sisältöjen ja oppimisympäristöjen kehittämiseen. Toimintansa ylläpitämiseksi koulu kerää oppilasmaksuja, jotka vahvistetaan vuosikokouksessa. Vapaaoppilaspaikkoja ja oppilasmaksujen huojennuksia myönnetään hakemuksesta lukukausittain.

10.3. Toimisto- ja huoltohenkilöstö

Rehtori ja apulaisrehtori vastaavat johtokunnalle koulun toiminnasta. Koulun toimisto sijaitsee yhdessä koulun opetuspisteessä. Toimistonhoidosta vastaa tarvittava määrä toimistosihteerejä. Opetus- ja työskentelytilojen kunnossapidosta vastaavat siivoojat, vahtimestarit ja muu huoltohenkilöstö.

10.4. Opetushenkilöstö ja opettajien kouluttaminen

Opettajakunta koostuu kelpoisuusvaatimukset täyttävistä kuvataideopettajista ja ammattitaiteilijoista. Osa opettajista opettaa päätoimisesti, osa on tuntiopettajia. Molempien tehtävät on määritelty toimenkuvissa. Opetukseen osallistuu myös kuvataidealan opetusharjoittelijoita ja muita harjoittelijoita.

Koulun toiminnan kehittäminen edellyttää opettajakunnan motivointia ja ammattitaidon ylläpitoa. Espoon kuvataidekoulu järjestää ja tukee opettajien täydennyskoulutusta ja tarjoaa heille pedagogista tukitoimintaa. Koulussa noudatettavat käytännöt selviävät opettajanoppaasta, joka pidetään jatkuvasti ajan tasalla. Säännöllisesti pidettävissä opettajainkokouksissa suunnitellaan ja kehitetään koulun opetusta ja toimintaa. Lisäksi järjestetään opetuspiste- ja ainepalavereja sekä toimitaan työryhmissä. Arvoseminaareihin ja kehityskeskusteluihin osallistuu opettajien lisäksi myös muu henkilöstö. Elinikäinen oppiminen koskee koko kuvataidekoulun henkilökuntaa.

Espoon kuvataidekoulu
Esbo bildkonstskola

www.espoonkuvataidekoulu.fi